

Список використаних джерел

1. Воднік В.Д. Проблеми профілактики безпритульності дітей в умовах побудови громадянського суспільства в Україні / В. Д. Воднік // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2016. № 2 (29). С. 113–127. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuuaup_2016_2_10.
2. Про Національну поліцію [Електронний ресурс]: Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/580-19..>
3. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України [Електронний ресурс]: наказ МВС України від 19 груд. 2017 р. № 1044. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18>.
4. Назаренко Д.О. Кримінологічний аналіз дитячої безпритульності як фонового для злочинності явища. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Випуск 24. Том 4. С. 46–48.
5. Бучацька О.М. Загальна кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняють безпритульні особи. Наукові записки Інституту Верховної Ради України. 2012. № 2. С. 58–62.
6. Голіна В.В. Рецидивна злочинність в Україні / В.В. Голіна // Вісник академії правових наук України. 1999. Вип. 1. С. 189–196.
7. Беца О.В. Позбавлення волі: негативні соціальні та психологічні наслідки / О.В. Беца // В пошуках альтернатив тюремному покаранню: матеріали Міжнар. симпозіуму (Київ, 15–16 січ. 1997 р.). Київ, 1997. Вип. 1. С. 64.

Мікіш Артем Сергійович,

заступник начальника відділу розслідування
злочинів у сфері транспорту слідчого
управління Головного управління
Національної поліції в Черкаській області,
кандидат юридичних наук

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОРУШЕННЯМ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ АБО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ТА ЇХ РОЗСЛІДУВАННЯ

Із введенням в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану через російську військову агресію життя мільйонів жителів України докорінно змінилося. Головним пріоритетом кожного стало завдання як вижити та захистити себе, своїх близьких і майно. Змінилися і тенденції рівня злочинності до її зниження, а також умови та методи роботи правоохоронних органів. Одним з найрозповсюдженіших злочинів є порушення безпеки дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів (ст. 286 КК України), рівень вчинення яких,

причини і умови, заходи запобігання та стан розслідування в умовах воєнного стану буде проаналізовано під час даного виступу.

Так, проведеним аналізом встановлено, що протягом 10 місяців 2022 року слідчими підрозділами Національної поліції України всього зареєстровано 5147 кримінальних проваджень за фактами дорожньо-транспортних пригод за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ст. 286 КК України, що на 1695 або на 24,8 % менше, ніж за аналогічний період 2021 року, протягом якого зареєстровано 6842 таких кримінальних проваджень.

Найбільше зниження динаміки реєстрації таких кримінальних проваджень спостерігається у Луганській (-79,3 %), Херсонській (-67,4 %) областях, м. Києві (40,4 %), Донецькій (-39,5 %) та Запорізькій (-36,8 %) областях, що можна пов'язати з інтенсивністю бойових дій на вказаних територіях, зменшенням інтенсивності дорожнього руху або ж відсутності інформації про злочини, вчинені на тимчасово непідконтрольній території.

Найменше зниження динаміки реєстрації кримінальних проваджень зазначеної категорії спостерігається у Чернівецькій (-5,3 %), Дніпропетровській (-5,3 %), Кіровоградській (-1,7 %). У Вінницькій області навпаки, спостерігається зростання кількості таких злочинів на 5,6 %, що можна пов'язати з переміщенням населення зі східних областей до центральної та західної частин України.

Слідчими підрозділами поліції Черкаської області протягом 10 місяців 2022 року зареєстровано 178 кримінальних проваджень укаваної категорії проти 211 за аналогічний період 2021 року, що на 33 або на 15,6 % менше, ніж у минулому році, та на 9,2 % більше, ніж у середньому по державі.

Аналогічна ситуація спостерігається і стосовно реєстрації кримінальних проваджень за фактами дорожньо-транспортних пригод зі смертельними наслідками за ч. 2, 3 ст. 286 КК України. Так, протягом 10 місяців 2022 року слідчими підрозділами Національної поліції України всього зареєстровано 911 кримінальних проваджень за фактами дорожньо-транспортних пригод зі смертельними наслідками, що на 276 або на 23,3 % менше, ніж за аналогічний період 2021 року, протягом якого зареєстровано 1187 таких кримінальних проваджень.

Найбільше зниження динаміки реєстрації таких кримінальних проваджень спостерігається у Луганській (-94,7 %), Житомирській (-53,7), Київській (-47,2 %) та в м. Києві (-49,1 %), що також частково можна пов'язати з інтенсивністю бойових дій на вказаних територіях та зменшенням інтенсивності дорожнього руху у зв'язку з цим.

Зростання кількості таких злочинів спостерігається у Миколаївській (+2,3 %), Львівській (+3,2 %), Донецькій (+4,3 %), Вінницькій (+7,5), Волинській (+7,7) та Хмельницькій (+12,1 %) областях. Такий ріст у областях центральної та західної частини України можна пов'язати з переміщенням населення зі східної частини держави до вказаних регіонів, у зв'язку з військовими діями.

Слідчими підрозділами поліції Черкаської області протягом 10 місяців 2022 року зареєстровано 26 кримінальних проваджень указаної категорії проти 30 за аналогічний період 2021 року, що на 4 або на 13,3 % менше, ніж у минулому році, та на 10 % більше, ніж у середньому по державі.

У своїй більшості основними причинами виникнення дорожньо-транспортних пригод були: перевищення дозволеної швидкості руху, порушення правил маневрування та здійснення обгонів, недотримання дистанції, порушення правил проїзду перехресть і виїзд на зустрічну смугу, керування транспортом у нетверезому стані, а також — нехтування водіями елементарними засобами безпеки, такими як пасок безпеки та мотошолом, часткове знищення дорожніх знаків на автошляхах.

Тенденцію до зниження рівня злочинів, пов'язаних з порушеннями безпеки дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів можна пояснити і тим, що від початку повномасштабного російського нападу посилили патрулювання вулиць, впровадили комендантську годину, обмежили продаж алкоголю та збільшили відповідальність за скоєні правопорушення.

Для виявлення підозрілих людей на усіх в'їздах до областей продовжують працювати блокпости, де несуть службу працівники поліції. Правоохоронці перевіряють документи та автомобілі усіх, хто в'їжджає на територію областей.

Крім того, щоквартально проводиться аналіз аварійності на автодорогах за видами, причинами, ділянками автомобільних доріг, днями тижня, часом скоєння дорожньо-транспортних пригод. За результатами аналізу наряди груп реагування патрульної поліції наближаються до місць концентрації дорожньо-транспортних пригод для здійснення превентивних заходів.

Також за результатами проведення аналізу злочинності спостерігається і динаміка зниження кількості розслідуваних кримінальних проваджень за фактами дорожньо-транспортних пригод. Так, протягом 10 місяців 2022 року слідчими підрозділами Національної поліції України всього закінчено 3071 кримінальне провадження за ст. 286 КК України проти 4767 за аналогічний період 2021 року, що на 1696 проваджень або на 35,6 % менше.

Найбільше зниження кількості розслідуваних кримінальних проваджень спостерігається у Херсонській (-91,5 %), Донецькій (-80,9), Луганській (-80,6 %), Харківській (-74,5 %) та Запорізькій (-58,9 %) областях, які знаходяться серед числа тих, які найбільше постраждали від бойових дій внаслідок військової агресії Російської Федерації.

Слідчими підрозділами поліції Черкаської області всього протягом 2022 року закінчено 113 кримінальних проваджень указаної категорії проти 171 за аналогічний період 2021 року, що на 58 або на 33,9 % менше (на 1,7 % більше, ніж у середньому по державі).

Що стосується кримінальних проваджень за фактами дорожньо-транспортних пригод зі смертельними наслідками за ч. 2, 3 ст. 286 КК України, то їх протягом 10 місяців 2022 року закінчено 575, проти 981 у 2021 році, що на 484 проваджень або на 41,4 % менше.

Найбільше зниження кількості розслідуваних кримінальних проваджень спостерігається у Харківській (-90,7 %), Херсонській (78,6 %), Луганській (-70,0 %), Чернігівській (-69,0 %) та Донецькій (-67,6) областях.

Слідчими підрозділами поліції Черкаської області всього протягом 2022 року закінчено 36 кримінальних проваджень за фактами дорожньо-транспортних пригод зі смертельними наслідками проти 42 за аналогічний період 2021 року, що на 6 проваджень або на 14,3 % менше (на 27,1 % більше, ніж у середньому по державі).

Погіршення результативності роботи слідчих підрозділів пов'язане із введенням 24.02.2022 на всій території України воєнного стану, посиленням залученням працівників поліції, та, зокрема, слідчих відділів і відділень розслідування злочинів у сфері транспорту, до чергування на блокпостах та для забезпечення публічної безпеки і порядку, особливо протягом лютого-травня 2022 року, а також зменшення кількості правопорушень указаної категорії. Іншими причинами є тривалість виконання судових експертиз – судово-медичних, автотехнічних та трасологічних, які, в окремих випадках, виконуються понад 3 місяці, а також неможливість протягом тривалого часу проведення слідчих дій з деякими учасниками дорожньо-транспортних пригод через необхідність їх лікування.

З метою підвищення результативності роботи слідчих та прийняття законних рішень у кримінальних провадженнях даної категорії, постійно організовується вивчення та надання вказівок у порядку ст. 39 КПК України у кримінальних провадженнях, проводиться заслуховування стану досудового розслідування, проводяться відеоселекторні наради з керівниками територіальних слідчих підрозділів стосовно розслідування таких злочинів, організовуються спільні наради з судовими експертами.

Отже, не зважаючи на введення в Україні з 24 лютого 2022 року воєнного стану через російську військову агресію, порушення безпеки дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів не зникли, а в деяких регіонах держави навіть спостерігається тенденція до збільшення рівня вчинення таких правопорушень, тому слід звернути найбільшу увагу на їх запобігання.

З метою запобігання вчинення злочинів указаної категорії необхідно продовжувати посилене патрулювання вулиць та автошляхів, проведення аналізу аварійності на автодорогах за видами, причинами, ділянками автомобільних доріг, днями тижня, часом скоєння дорожньо-транспортних пригод для наближення нарядів поліції до місць концентрації дорожньо-транспортних пригод для здійснення превентивних заходів.

Крім того, для покращення ситуації на автошляхах пропонуються наступні кроки:

1. Збільшення кількості безпечних пішохідних переходів з обов'язковим підсвічуванням і дублюванням знака «Пішохідний перехід» над проїзною частиною.

Для цього потрібно обладнати переходи підсвічуванням і продублювати знаки над проїзною частиною, що дозволить істотно підвищити видимість переходу для водіїв.

2. Інженерні рішення для примусового уповільнення руху машин на в'їздах у населені пункти.

У країнах Європи і Північної Америки на в'їздах у населені пункти застосовуються інженерні рішення для примусового зниження швидкості водіїв (Traffic calming measures). Такі заходи безпеки добре себе зарекомендували, адже проїхати обмежувачі зі швидкістю більше 50-60 км/ч неможливо.

На відміну від поширених в Україні засобів обмеження швидкості – «лежачих поліцейських», Traffic calming measures не мають негативного впливу на технічний стан автомобіля і не створюють незручностей для пасажирів автомобілів.

3. Удосконалення системи фото– та відеофіксації порушень правил дорожнього руху, що дозволить правоохоронцям покращити запобігання правопорушенням, так і полегшить їх розслідування.

4. Відновлення та використання якісних дорожніх знаків, які розміщуються відповідно до стандартів і добре видні водієві під час руху.

5. Використання пішоходами та велосипедистами одягу з світло відбиваючими елементами для покращення їх видимості для водіїв.

Новик Віталій Алікович,
начальник структурного підрозділу
Управління оперативного забезпечення
розслідування кримінальних
правопорушень, вчинених службовими
особами Головного оперативного
управління Державного бюро розслідувань

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ

Завданням законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та